

Чувасов Михайло Олегович,

ORCID ID: 0000-0002-2024-9095

доктор філософії,

докторант

*Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка*

ВЗАЄМОДІЯ МЕТОДИКИ ТА ДІАГНОСТИКИ У НАВЧАННІ ЯК РЕСУРС ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

INTERACTION OF METHODS AND DIAGNOSTICS IN TEACHING AS A RESOURCE OPTIMIZATION OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS

У статті розкриті можливості взаємодії методики та діагностики в оптимізації професійного зростання майбутніх педагогів в умовах закладу вищої освіти. Підвищення якості вищої освіти передбачає пошук нових ресурсів оптимізації професійного навчання з метою створення необхідних умов не тільки для засвоєння програмних знань, а й для професійного зростання студентів. Таким ресурсом є взаємодія теоретичних знань, методів методики та діагностики, гармонізації методичного і діагностичного аспектів навчання, що слугує фундаментом стратегії професійного зростання студентів в умовах професійного навчання, засобом впливу спеціальних дисциплін на формування професійного образу сучасного педагога, надання йому особистісно-орієнтованої спрямованості, реалізації своєчасного відстеження особистісного розвитку та набуття досвіду творчої діяльності.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні взаємодії методики та діагностики в освітньому процесі як важливого ресурсу оптимізації професійного становлення майбутніх педагогів в умовах професійного навчання, розкритті можливості різних методів взаємодії методики та діагностики в оптимізації цього процесу та синхронізації їх дій при опануванні студентами програмного матеріалу, набутті ними досвіду своєчасного відстежування продуктивності формування професійних якостей. Взаємодія методики та діагностики розглядається як важливий змістовно-процесуальний структурний компонент професійного навчання, структурні елементи якого є не тільки самостійними, а й взаємозалежними та взаємозумовленими складниками єдиного, цілісного процесу впливу на професійне становлення майбутніх педагогів.

Встановлено, що результативність професійного становлення студентів залежить від інтеграції штучного інтелекту з індивідуальними способами вирішення студентами навчальних проблем та активними діями з пошуку способів виходу з модельованих навчальних ситуацій, методів аналізу, спостереження, узагальнення та ін. Обґрунтовано, що студенти не лише опановують теоретичні знання з основ методики та діагностики, а й накопичують досвід формування власного професійного образу, здатність перетворювати набуті знання в інструмент практичних дій, що забезпечує якісне виконання професійних обов'язків та підвищує їх конкурентоспроможність у педагогічній сфері діяльності.

Ключові слова: професійні якості, професійне становлення особистості, професійне навчання, особистісна спрямованість навчання, взаємодія знань і практичних дій, методика, діагностика, взаємодія методичних та діагностичних методів.

The article reveals the possibilities of interaction of methodology and diagnostics in optimizing the professional growth of future teachers in the conditions of a higher education institution. Improving the quality of higher education involves the search for new resources for optimizing professional training in order to create the necessary conditions not only for mastering program knowledge, but also for the professional growth of students. Such a resource is the interaction of theoretical knowledge, methods of methodology and diagnostics, harmonization of methodological and diagnostic aspects of training, which serves as the foundation of the strategy for professional growth of students in the conditions of professional training, a means of influencing special disciplines on the formation of the professional image of a modern teacher, providing him with a personality-oriented orientation, implementing timely monitoring of personal development and gaining experience in creative activity.

The purpose of the article is to theoretically substantiate the interaction of methodology and diagnostics in the educational process as an important resource for optimizing the professional development of future teachers in the context of professional training, to reveal the possibility of various methods of interaction of methodology and diagnostics in optimizing this process and synchronizing their actions when students master the program material, gaining experience in timely monitoring the productivity of the formation of professional qualities.

The interaction of methodology and diagnostics is considered as an important content-process structural component of professional training, the structural elements of which are not only independent, but also interdependent and interdependent components of a single, holistic process of influencing the professional development of future teachers.

It has been established that the effectiveness of students' professional development depends on the integration of artificial intelligence with individual ways of solving educational problems by students and active actions to find ways out of simulated educational situations, methods of analysis, observation, generalization, etc. It is substantiated that students not only master theoretical knowledge of the basics of methodology and diagnostics, but also accumulate experience in forming their own professional image, the ability to transform the acquired knowledge into a tool for practical actions, which ensures the high-quality performance of professional duties and increases their competitiveness in the pedagogical sphere.

Key words: professional qualities, professional development of the individual, professional training, personal orientation of training, interaction of knowledge and practical actions, methodology, diagnostics, interaction of methodological and diagnostic methods.

Постановка проблеми. У теперішній час одна із важливих проблем – пошук необхідних ресурсів оптимізації професійного становлення майбутніх педагогів, збагачення їх професійно-інтелектуального багажу і творчого потенціалу в умовах професійного навчання в системі вищої освіти. Взаємодія методики та діагностики у навчанні забезпечує широкий діапазон методичних і діагностичних компетентностей, знань, вмінь, навичок, здатності до методичної та діагностичної діяльності, що є важливим резервом оптимізації професійного становлення і якості підготовки майбутніх педагогів до творчої педагогічної діяльності. Оптимізація професійного зростання майбутніх педагогів у системі професійної підготовки має соціальне та економічне значення.

Актуальним сьогодні є стратегічний напрям посилення спрямованості педагогічної освіти на підготовку педагогічних кадрів нової генерації, здатних не тільки до творчої організації методичного аспекту навчання в різних типах освітніх закладів, але й спроможних об'єктивно вимірювати та оцінювати продуктивність професійних дій в формуванні творчої особистості.

Необхідність розв'язання комплексних проблем професійного становлення студентів у закладах вищої освіти зумовлює пошук ресурсів, що забезпечують позитивну динаміку зростання рівнів їх професіоналізму у педагогічній сфері праці. Одним із таких ресурсів є взаємодія методики та діагностики у процесі професійного навчання, продуктивне використання якого потребує подальшого теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки його ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Внаслідок всебічного аналізу праць можна стверджувати, що проблема підготовки майбутніх педагогів до якісної професійної діяльності

є предметом дослідження багатьох учених. Ефективність сучасної освіти більшість дослідників пов'язують з професійно-методичною підготовкою майбутніх фахівців (І. Акуленко [2], Л. Кондрашова [8], О. Павленко [13], Б. Чаговець [14] та ін.), з тлумаченням методичної підготовки як суттєвої частини їх професійної підготовки (Л. Артемова [3], О. Коваленко [6], К. Нісімчук і Н. Панасюк [11] та ін.). На сучасному етапі розвитку педагогічної науки зростає увага дослідників до різних аспектів діагностичної діяльності (О. Галус [5], С. Мартиненко [10], І. Новик [12] та ін.), виявлення ними можливості формування у фахівців діагностичних умінь, критеріїв й показників їх сформованості у процесі професійної підготовки та ролі діагностичної діяльності в оптимізації професійної підготовки на основі педагогічної діагностики.

Проблемі діагностування в системі професійної підготовки надають велике значення і закордонні дослідники: М. Lunney [15], К. Maaranen [16], С. Patterson [17] та ін. Так, С. Patterson стверджує, що особливість професійної підготовки полягає в діагностиці мотивації студентів до активної діяльності, а не тільки у змісті навчальної дисципліни [17, с. 94]. М. Lunney професійну підготовку пов'язує з діагностуванням, стверджуючи, що для здійснення точного діагностування необхідне критичне мислення дослідника, яке має поєднуватися зі знаннями з предметної галузі [15, с. 82].

Аналіз наукових робіт свідчить про значний вклад дослідників в розробку теоретичних основ методичної та діагностичної підготовки в умовах закладу вищої освіти. Однак, в освітній практиці взаємодія методичного і діагностичного аспектів професійного навчання майбутніх педагогів не розглядається як важливий ресурс оптимізації їх професійного становлення, не співвідноситься зі спрямованістю навчання

на особистість та виміром можливостей цієї взаємодії у відстеженні динаміки впливу освітнього процесу на формування професійного обліку сучасного педагога. Як справедливо зазначає В. Кремень, «реалії сучасної цивілізації та пов'язані з ними нові обставини життя людини висувають і нові вимоги до освітньої системи, до навчальної діяльності, до самого вчителя» [9, с. 709].

Організація професійного навчання на основі взаємодії його методичного та діагностичного аспекту як процесу виявлення динаміки змін професійних якостей, розвитку пізнавально-творчих здібностей, цінностей студентів й перспектив оновлення професійного змісту, методики та діагностики продуктивності професійного становлення студентів не отримали поки що всебічного теоретичного обґрунтування та практичного розв'язання.

Метою статті є теоретичне обґрунтування взаємодії методики та діагностики в оптимізації професійного становлення майбутніх педагогів в умовах закладу вищої освіти, розкритті її можливостей як ресурсу підвищення якості професійного навчання.

Виклад основного матеріалу. Проблема якості підготовки сучасних педагогічних кадрів підтверджує не лише ускладнення вимог до оптимізації вищої освіти, а й підвищення ролі людського чинника в демократизації суспільства, що зумовлює необхідність пошуку ресурсів збагачення особистісного потенціалу майбутніх педагогів, що оптимізують професійне їх зростання та активізацію особистісної позиції в навчальній діяльності. Професійна підготовка як об'єкт дослідження дає змогу глибше проникати в сутність професійного навчання, його методологічні основи, розробляти критерії продуктивності діяльності майбутніх педагогів, виявляти умови їх професійного становлення.

Аналіз результатів різних видів педагогічних практик свідчить про те, що більшість студентів добре володіють програмним матеріалом, доступно викладають його, планують власні дії в навчальних ситуаціях, але не усі з них можуть створити емоційно-творчу атмосферу на занятті, стимулювати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності, бажання креативно підходити до виконання завдань, організувати взаємодію з учнями на принципі співпраці та співтворчості. Причина таких ситуацій є в недооцінці в системі підготовки майбутніх педагогів проблеми їх професійного становлення.

Спостереження та аналіз навчальних занять підтверджує висновок про те, що акцент в основному падає на засвоєння програмного матеріалу, закріплення вмінь передавати його відповідно навчальної програми тої чи іншої навчальної дисципліни. Однак, успіх педагогічних дій зумовлюється стійкою системою педагогічних поглядів, характером стилю дій, який має проявлятися у цілях, методах, своєчасному аналізі та оцінці досягнутих результатів кожним учасником освітнього процесу. Тому акцент професійного навчання має бути спрямовано не тільки на поширення знань і вмінь, а й на формування професійних якостей, набуття досвіду особистісного зростання майбутніх педагогів. Необхідно посилити взаємодію методики та діагностики як важливих чинників професійного навчання, розглядати їх не як ізольовані процеси, а як тісно взаємопов'язані та взаємозалежні.

Не випадково О. Акімов стверджував, що формування творчої особистості пов'язано з оновленням стратегії розвитку творчого мислення майбутніх педагогів, що відображає суб'єкт-суб'єктну структуру освітнього процесу й передбачає розроблення засобів діагностування для виявлення творчих задатків й формування наявних та потенційних здібностей студентів [1]. С. Мартиненко ефективність педагогічної діяльності пов'язує з належним опануванням методикою й інструментарієм педагогічної діагностики [10]. І. Бех наголошує на необхідності систематичного відстеження процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців [4, с. 28]. Виправдана позиція дослідників, які розглядають значущість методичного і діагностичного аспекту в процесі підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності.

Взаємодія методики та діагностики у практиці професійного навчання доволі складний, суперечливий і не стихійний процес, продуктивність якої залежить від раціонального використання необхідних ресурсів, які забезпечують не тільки засвоєння системи знань, зумовлених навчальними планами та програмами обраного студентами факультету, але й оптимізують їх професійне зростання в умовах закладу вищої освіти. Тому дійсно цей процес відображає ряд моментів, а саме: двосторонній характер професійної підготовки; необхідність тісної взаємодії усіх його аспектів, спрямованих на професійне становлення майбутніх педагогів на всіх його етапах, починаючи з постановки його мети та завдань

і завершуючи перевіркою та оцінкою результатів навчальних досягнень студентів, що зумовлює взаємодію методичного і діагностичного аспектів навчальної діяльності; своєчасного усвідомлення про їх динамізм і перманентність. Методичний і діагностичний аспекти є важливими змістовно-процесуальними структурними компонентами професійного навчання в умовах закладу вищої освіти. Ці компоненти є не тільки самостійними, а й взаємозалежними та взаємопов'язаними складниками єдиного, цілісного процесу професійного становлення майбутніх фахівців.

Гармонізація методичного та діагностичного компонентів професійного навчання передбачає наявність у змісті всіх занять методичної й діагностичної діяльності, з іншого боку, всі форми, методи, засоби навчання, діяльність викладача і студентів реалізуються на конкретному матеріалі навчальних дисциплін й спрямовані на оптимізацію професійного становлення студентів.

Завдання кожного викладача під час проведення лекцій, семінарів, лабораторних і практичних занять будувати власні дії в системі взаємодії структурних компонентів професійного навчання: а) постановці цілі та задач з конкретної теми, розділу навчальної дисципліни з обліком взаємодії його методичного і діагностичного аспектів, спрямованих на професійне становлення майбутніх педагогів; б) структурування навчальної інформації та створення банку даних за допомогою штучного інтелекту; в) реалізації взаємодії методів діагностики та методики з метою стимулювання позитивної мотивації, самостійності, креативності, рефлексивності студентів; г) створення умов для опанування студентами методами своєчасного аналізу педагогічних фактів і явищ, спостереження впливу методики та діагностики на їх професійне становлення, прогнозування та оцінку досягнутих результатів у освітньому процесі.

Професійне становлення особистості складний процес, професійні якості динамічні, тому взаємодія методів діагностики та методики створюють необхідні умови для переорієнтації навчальних дисциплін на взаємодію методів методики та діагностики у професійному навчанні майбутніх педагогів. Результативність професійної підготовки залежить від своєчасного ознайомлення студентів з методами взаємодії методичного і діагностичного аспектів навчання. Взаємодія цих методів стимулює формування у майбутніх педагогів об'єктивної самооцінки власного професійного образу і результативності

професійної діяльності. Багатоаспектність цих методів (табл. 1) дозволяє перебудувати професійне навчання на основі змістовно-процесуального підходу й спрямувати його на вироблення професійних дій, розвиток професійних якостей, створення умов для професійного становлення кожного студента.

Організація навчальних занять необхідно будувати таким чином, щоб студенти чітко осмислювали мету взаємодії методичного і діагностичного аспектів професійного навчання, їх вплив на формування професійних якостей. Сьогодні важлива підготовка фахівця, здатного забезпечити успішну професійну діяльність, проявляти активну професійну позицію, виходити з різних ситуацій, обирати стратегію індивідуального розвитку власного професійного образу й креативних дій [7].

Використання різних методів взаємодії методики та діагностики оптимізує процес прояву студентами активності, самостійності, креативності, рефлексивності, збагачує їх практичний досвід у використанні можливостей їх взаємодії в забезпеченні продуктивності професійних дій. Серед таких методів практичну значущість мають: моделювання навчальних ситуацій («Сучасний фахівець в оцінках студентів», «Стиль педагогічних дій», «Стимули успішних дій», «Вміння слухати інших», «Методика чи діагностика – залог успіху педагога» та ін.); різні завдання-вправи, педагогічні задачі, тренінги та ін. Виконуючи такі завдання-вправи студенти не тільки розуміють роль методичного і діагностичного аспектів навчання, їх роль в професійному зростанні власної особистості, а й набутий досвід реалізації цієї взаємодії в самостійній професійній діяльності. На практичних заняттях необхідно приділяти увагу таким методам як алгоритм педагогічного аналізу й оцінки дій його учасників, оцінки дій з досягнення успіху, тренінг самовдосконалення професійних якостей та ін. Студенти виконуючи різні функціональні завдання: збір і обробку інформації за допомогою штучного інтелекту, формулювання, постановки мети та задач, планування, організація, вироблення стратегії індивідуального зростання, прийняття рішень, контроль, оцінка досягнутих результатів набувають необхідний досвід реалізації взаємодії методичного і діагностичного аспектів навчання.

Набуття досвіду реалізації взаємодії методичних і діагностичних методів у професійному навчанні має поетапний характер. Поетапність

Взаємодія методичних та діагностичних методів в умовах професійного навчання

Методи	Сутність, мета і характер дій
Розв'язання практико-орієнтовних задач за допомогою штучного інтелекту	Аналітичне осмислення студентами методичної й діагностичної інформації в навчальних ситуаціях, необхідності своєчасного відстеження впливу цієї інформації на їх професійне зростання, створення бази даних про досягнення в методиці й діагностиці за допомогою штучного інтелекту
Подієво-рольові ситуації, «мозковий штурм», анкети, спостереження, творчі роботи, аналіз результатів	Виявлення професійно-педагогічної спрямованості мислення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків педагогічних фактів і явищ, постановка перспективних цілей, виявлення характеру взаємодії, регулювання психологічних контактів
Методичні й технічні замальовки, самооцінка, тестування, оцінка	Мовленнєвий опис різноманітних ситуацій, конфліктів, дій, виявлення в них сутнісної альтернативи й активних дій у розв'язанні навчальних проблем
Дискусії, проблемні бесіди, полеміка, експрес-аналіз	Обговорення спірного питання, методичної проблеми з метою пошуку раціонального рішення, опановування вміннями обґрунтувати об'єктивність власних суджень з питання, що вивчається, відкинути помилкові ідеї, приймати аргументовані висновки й доводи інших учасників освітнього процесу
Ділові, рольові ігри, тренінги, спостереження, самооцінка дій	Імітація методичної та діагностичної діяльності в змодельованих навчальних ситуаціях, які відображають процес відстеження інноваційних ідей, набуття досвіду креативних дій, оцінювання, прийнятих рішень та відповідальності за їх наслідки, розвиток організаційних здібностей, виявлення рівня сформованості професійної позиції
Методи мультимедіа, відео відображення, презентації, аналіз, синтез, генерування інновацій	Ознайомлення з інтерактивними методичними та діагностичними схемами, з процесом використання взаємодії методів розв'язання навчальних проблем і діагностики їх впливу на професійне становлення студентів, набуття досвіду методичної та діагностичної діяльності на основі їх взаємодії в освітньому процесі
Методи контролю й оцінювання досягнень в професійному зростанні студентів	Спрямованість на відстеження, контроль, аналіз з метою виявлення особливостей професійного зростання: сформованості професійного мислення, педагогічного спостереження, організаторських здібностей, опановування основами взаємодії методики та діагностики та їх впливу на професійне зростання особистості, своєчасне подолання помилок й кризових ситуацій у професійній підготовці в умовах закладу вищої освіти

опановування досвідом реалізації методичного і діагностичного аспектів навчання передбачає:

- презентацію теоретичних основ методики та діагностики;
- демонстрацію зразків взаємодії методичного і діагностичного аспектів професійного навчання, спрямованого на професійне становлення студентів;
- імітаційно-рольове моделювання, тренінги, тестування, спостереження, анкетування, аналіз, синтез способів дій;
- контроль і зворотний зв'язок;
- самостійну роботу по реалізації взаємодії методів діагностики та методики в практичних ситуаціях;
- інструктування та консультування в складних навчальних ситуаціях.

Нова парадигма вищої освіти спрямована не тільки на збагачення теоретичного багажу майбутніх педагогів, а й на їх професійне зростання в умовах закладу вищої освіти.

При організації професійного навчання необхідно виходити з того, що:

- здібності, а не тільки знання, впливають на продуктивність праці;
- об'єктивна оцінка власних здібностей є фундаментом успіху в розв'язанні професійних проблем;
- взаємодія методів діагностики та методики дозволяє своєчасно виявляти професійні здібності та можливості та стимулювати подальший розвиток професійних якостей майбутніх педагогів;
- необхідність опановування досвідом взаємодії різних методів методики та діагностики як основи кар'єрного росту в самостійній діяльності, реалізації стратегії індивідуального професійного становлення.

Професійне становлення майбутніх педагогів в умовах закладу вищої освіти – це керований процес взаємодії методичного і діагностичного впливу на особистість, спрямованого на опанування нею секретами педагогічної праці,

збагачення професійного багажу, забезпечення необхідних умов для саморозвитку, самоствердження та об'єктивної самооцінки професійних досягнень в педагогічній діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сучасний етап підготовки майбутніх педагогів до творчої професійної діяльності характеризується значним впливом методичних і діагностичних процесів у навчанні, які спрямовані на оптимізацію професійного зростання студентів, збагачення їх професійного багажу. Пошук шляхів взаємодії методики та діагностики в оптимізації професійного становлення майбутніх педагогів в умовах закладу вищої освіти, її впливу на формування творчої особистості й своєчасного діагностування успішності цього процесу забезпечує оперативне реагування на потреби сучасної освіти та ринку праці завдяки стратегії особистісно орієнтованого навчання, реалізацію його на системному, змістово-процесуальному, креативно-діяльнісному, проблемно-інноваційному та технологічному підходах до організації взаємодії методичного і діагностичного аспектів професійного

навчання як важливого ресурсу зростання майбутніх педагогів у професійній сфері педагогічної діяльності.

Реалізація різних методів взаємодії методики та діагностики забезпечує не тільки засвоєння теоретичних знань, зумовлених планами та програмами навчальних дисциплін, а й здатність своєчасно відстежувати досягнуті результати в професійному становленні майбутніх педагогів, збагаченні їх багажу знань, розширенню професійного кругозору, сформованості професійних якостей, розвитку творчого потенціалу й готовності до міжкультурної комунікації у педагогічній сфері діяльності, оперативне реагування на потреби сучасної освіти та ринку праці завдяки використанню інноваційних ідей, різноманітних засобів взаємодії методики та діагностики, накопиченню досвіду творчого розв'язання професійних проблем.

Подальшого дослідження потребують аспекти взаємодії методики та діагностики в формуванні творчої особистості майбутніх педагогів, розроблення інноваційних технологій взаємодії методичного й діагностичного аспектів професійного навчання в системі вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Акімов О. В. Теоретико-методичні засади формування творчого мислення майбутнього вчителя в умовах університетської освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 ; Терноп. нац. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2011. 44 с.
2. Акуленко І. А. Компетентісно орієнтована методична підготовка майбутнього вчителя математики профільної школи (теоретичний аспект) : монографія. Черкаси : Чабаненко Ю.А., 2013. 459с.
3. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. Інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін : навч.-метод. посіб. Київ : Кондор, 2008. 272 с.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: монографія у 2 кн. Київ : Либідь, кн. 2. Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади, 2003. 344 с.
5. Галус О. М. Наукові підходи щодо професійної підготовки майбутніх педагогів у ступеневому вищому навчальному закладі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Серія : Педагогічні та психологічні науки*, 2010. № 54. С. 13–17.
6. Коваленко О. Е. Методика професійного навчання : підручник для студ. вищ. навч. закл. Харків : Вид-во НУА, 2005. 360с.
7. Кондрашов М. М. Управління якістю підготовки майбутніх учителів до успішної професійної діяльності: теоретико-методичний аспект : монографія. Черкаси, 2019. 458 с.
8. Кондрашова Л. В. Концептуальна модель технології підготовки до професійної діяльності в системі дидактичної взаємодії «викладач – студент». *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. Вип.107. С. 11–20.
9. Кремень В. Філософія освіти ХХІ століття. *Вища школа*. 2002. № 6. С. 10–15.
10. Мартиненко С. М. Формування діагностичних компетенцій майбутніх учителів початкової школи. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*, 2012. № 103. С. 155–160.
11. Нісімчук К. О., Панасюк Н. Л. Методика використання інформаційних технологій у підготовці інженерів-педагогів : навч. посіб. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2008. 160 с.
12. Новик І. М. Формування діагностичної компетентності у майбутніх учителів початкової освіти. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний університет ім. Григорія Сковороди»*. Дод. 4 до Вип. 31: Тематич. Вип.: «Проблеми емпіричних досліджень у психології». Київ : Гнозис. 2014. С. 339–345.
13. Павленко О. О. Формування методичної культури викладача економіки: теоретико-методичний аспект : монографія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2016. 472 с.

14. Чаговець Б. М. Формування готовності вчителів до евристичного навчання учнів у системі методичної роботи ліцею : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Черкаси. 2015. 238 с.
15. Lunney M. Use of Critical Thinking in the Diagnostic Processijnt. *Internationl Journal of Nursing Terminologies and Classifications*. 2010. Vol. 21. № 2. P. 82–88.
16. Maaranen K. Teacher Studets' MA Theses – A Gateway to Analitic Thinking About Teaching? A Case studu of Finnish Primary School Teachers. *Scandinavian Journal of Educational Research*. 2010. Vol. 54. № 5. P. 487–500.
17. Patterson C. H. Humanistic education / Englewoord Cliffs. 1973. 288 p.

Чувасов М. О.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY)

Дата першого надходження статті до видання: 10.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.04.2026

